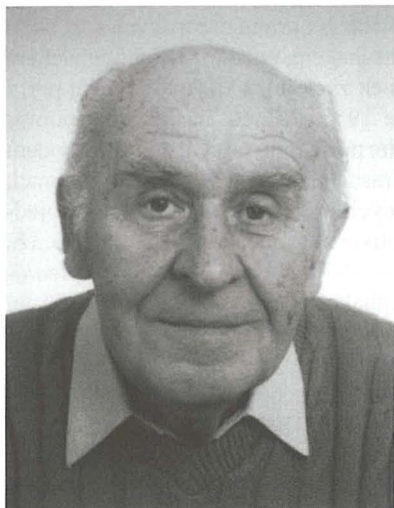

K životnímu jubileu Doc. Ing. Dr. Jaroslava Pelikána, DrSc.

Assoc. Prof. Dr. Ing. Jaroslav Pelikán, DrSc. – 80 years old

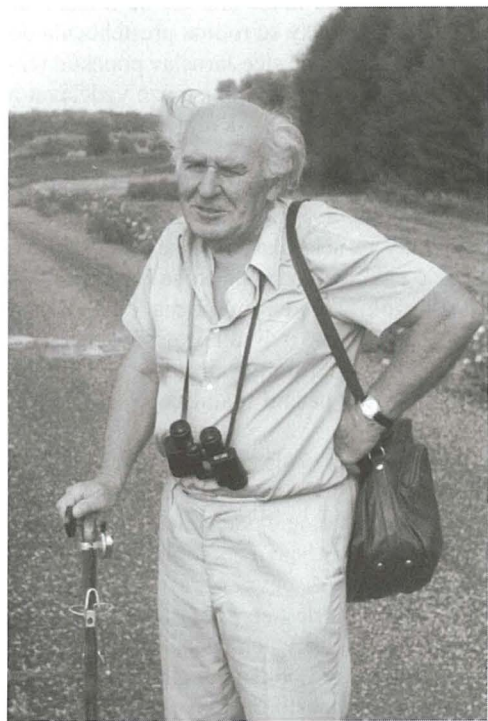
S přibývajícím věkem ubíhá čas rychleji a významná životní jubilea jsou stále častější. Sotva jsme na jedné ze schůzek Brněnské pobočky naší Společnosti oslavili sedmdesátiny našeho předsedy, už se blíží další kulaté výročí. Pan docent Pelikán – entomolog, teriolog a ekolog, nebo snad jen nadšec se zájmem o všechno živé slaví v tomto roce osmdesátiny.

Narodil se 22. dubna 1926 v Ivančicích v rodině kominického mistra a dětství prožil v nedalekých Zakřanech. Od malička mu učarovala příroda a zejména díky své matce mohl tuto zálibu intenzivně rozvíjet. Počátkem války se rodina přestěhovala do Brna, což na jedné straně sice Jaroslav poněkud těžce nesl, na straně druhé se mohl snáze vzdělávat a navázat kontakt s vědeckým děním. Jako gymnaziální student se setkal s řadou významných osobností entomologického života. Jeho pozdější vědeckou ori-

entaci ovlivnili entomologové, jako byli prof. K. Šulc, doc. Š. Soudek, prof. F. Gregor st. a další. Seznámil se také s podobně zapálenými vrstevníky a s několika z nich se těsněji sblížil. Společně trávili válečné prázdniny a podnikali četné exkurze do brněnského okolí. Byli to zejména František Gregor, Radek Obrtel a Dalibor Povolný, se kterými poznal opojení prvních entomologických zážitků a objevů. Již v té době ho výrazně ovlivnil profesor Josef Kratochvíl, který v něm podnítil studium trásněnek. Paradoxně tentýž profesor a pozdější dlouholetý nadřízený mu již zanedlouho v entomologickém bádání bránil nebo je dokonce zakazoval.

Společně se svými přáteli se rozhodl pro studium na Vysoké škole zemědělské. Díky svým výborným znalostem i rétorickým schopnostem byl již jako student pověřen výukou a stal se smluvním asistentem právě založeného Ústavu použité entomologie pod vedením tehdy ještě docenta Františka Millera a současně vypomáhal s výukou na Ústavu zoologie Vysoké školy zemědělské. Již během studia publikoval 10 různě rozsáhlých příspěvků o trásněnkách včetně aplikované studie o trásněnce karafiátové (*Pezothrips dianthi* (Priesner, 1921)). Studium ukončil v roce 1949 a ještě v tomtéž roce absolvoval doktorské zkoušky. Jeho další entomologický růst mu přerušila dvouletá vojenská služba a zejména poněkud odlišné utváření priorit naší vědy. Původně předpokládal, že po skončení vojenské služby nastoupí jako asistent na Ústav zoologie, kam byl přijat ještě před válkou. V Brně se v té době sice začaly budovat ústavy ČSAV, ale v entomologii byly tolerovány pouze některé aplikované parazitologické směry. Profesor Kratochvíl v roce 1953 zakládal Laboratoř pro výzkum obratlovců, pozdější Ústav

pro výzkum obratlovců a nabídl J. Pelikánovi místo. Nejen touha zůstat v Brně, ale i široké zájmy zoologa ho přivedly k rozhodnutí toto místo přijmout. Na novém pracovišti byl pověřen studiem savců, setkal se s novými spolupracovníky a získal nové přátele, jako byli zejména Karel Hudec a Jan Zejda. Do problematiky se velmi rychle zapracoval, již v tomtéž roce publikoval svoji první práci o bionomii drobných savců a zakrátko se stal uznávaným teriologem. V dalším výzkumu jeho oblíbených třásněnek mu samozřejmě nemohl nikdo zabránit a také v něm velmi úspěšně pokračoval. Navázal tak na práci významného českého thysanopterologa profesora J. Uzla a velmi rychle se zařadil do úzkého okruhu evropských specialistů na tento hmyzí řád, tvořenou dále H. Priesnerem, E. Titschakem, později G. Schliephackem a R. zur Strassenem. První seznam našich druhů třásněnek zveřejnil v roce 1952, svůj první nový druh, třásněnku *Oxythrips tatricus*, popsal v roce 1955. Po něm následovaly popisy dalších asi 80 druhů a 2 rodů z různých částí světa. Prozatím posledním novým druhem a rodem současně je *Tumidothrips spiniceps* popsán z Laosu. Třásněnkám věnoval celkem 75 prací, taxonomických, faunistických, ekologických i aplikovaných. Asi na jiném místě bude pojednáno podrobněji o výsledcích teriologických, které publikoval zhruba v 90 dalších pracích. Na jeho počest byl pojmenován rod *Pelikanothrips* Bhatti, 1978, pět druhů třásněnek (*Aeolothrips pelikani* Titschack, 1964, *Thrips pelikani* Schliephake, 1964, *Xyloplotrips pelikani* Bournier et Bournier, 1986, *Melanthrips pelikani* Jenser, 1993 a *Odontothrips pelikani* zur Strassen, 1996), křísek *Psammotettix pelikani* Dlabola, 1965 a další druhy.

Někdy od konce padesátých let pozvolna pronikal do tajů ekologie, kterou se zabýval jak v oblasti populací savců, tak na obecné úrovni. Přibližně od roku 1965 začal u nás prosazovat ekologii jako samostatnou vědní disciplínu. Poznal, že studium ekologie i její propagace jsou naprostou nutností. Na řadu let se zapojil do řešení některých úkolů Mezinárodního biologického programu, kde se zaměřil především na drobné savce v rákosinách a na lučních biotopech. Podílel se pod vedením významného fytocenologa, profesora Zlatníka na zpracování jedné z prvních českých učebnic ekologie (1973), společně s Radoslavem Obrtem přeložili a podnítili české vydání známé Odumovy (1977) ekologie, a konečně byl jedním ze spoluautorů učebnice Ekologie živočichů, vydané v roce 1984. Kromě toho je autorem více učebních textů s ekologickou tematikou. Souběžné intenzivní studium savců, třásněnek a některých

ekologických otázek mu umožnilo pochopit a odhalit celou řadu obecnějších problémů, naučil se hodnotit věci z patřičného nadhledu a ve vzájemných souvislostech. Pro úplnost

informací: v roce 1958 získal titul kandidáta biologických věd, v roce 1968 se habilitoval a v roce 1983 obhájil velký doktorát.

Nesmíme zapomenout na jeho další aktivity. V souvislosti s naší Společností je nutné připomenout, že v polovině osmdesátých let, po smrti profesora Millera, byl zvolen předsedou Moravské, později Brněnské pobočky. Tuto funkci zastává dodnes a aktivně se podílí na brněnském entomologickém dění. Z titulu své funkce vedoucího oddělení savců Ústavu pro výzkum obratlovců ČSAV organizoval četné mezinárodní konference, kongresy a sympo- sia. Své okolí si vždy velmi rychle získá vtipem a přátelským vystupováním a je vítaným společníkem. Za zmínku stojí i to, že byl členem akademického ochotnického divadla, což znovu potvrzuje jeho smysl pro humor. V této souvislosti je snad vhodné zmínit alespoň jeden z jeho nejvýznamnějších vědeckých objevů, který bohužel nebyl prvotně formulován na základě entomologických výzkumů, ale byl odhalen teprve po dlouholetém studiu drobných savců. Mezi odborníky je označován jako 1. Pelikánův zákon, má téměř absolutní platnost a zní: „Čím je myš těžší, tím více váží“.

Jménem všech entomologů, teriologů, ekologů, ochránců a milovníků přírody i všech přátel přejeme jubilantovi do dalších let pevné zdraví, dobrou náladu a ještě hodně nových trásněnek.

BIBLIOGRAFIE – BIBLIOGRAPHY

(vyjma vertebratologických prací – excluding vertebratological articles)

Původní práce – Original articles

1. PELIKÁN J. 1945: Příspěvek k poznání našich trásněnek. (Contribution à la connaissance des nos Thysanoptères). *Fol. Entomol.*, 8: 71-72 (in Czech, French summary).
2. PELIKÁN J. 1945: Další příspěvek k poznání našich trásněnek. Thysanoptera. (Deuxième contribution à la connaissance des nos Thysanoptères). *Fol. Entomol.*, 8: 116-120 (in Czech, French summary).
3. PELIKÁN J. 1946: Nové nálezy trásněnek z mohelnské rezervace (Thysanoptera). (Sur quelques Thysanoptères de la réserve de Mohelno). *Fol. Entomol.*, 9: 56-59 (in Czech, French summary).
4. PELIKÁN J. 1947: Poznámky k znalosti trásněnek rejvízkých rašeliníšť. (Notice à la connaissance des Thysanoptères de la tourbière de Rejvíz). *Fol. Entomol.*, 10: 2-16 (in Czech, French summary).
5. PELIKÁN J. 1947: Corticicolní trásněnky. – I. Eurytrichothrips affinis (O. M. Reuter). (Thysanoptera). (Les Thysanoptères corticicoles. I. Eurytrichothrips affinis (O. M. Reuter)). *Fol. Entomol.*, 10: 43-56 (in Czech, French summary).
6. PELIKÁN J. 1949: Faunistické poznámky k znalosti moravských trásněnek. (Some interesting notes on Moravian Thysanoptera). *Fol. Entomol.*, 12: 28-29 (in Czech, English summary).
7. PELIKÁN J. 1949: Nový podrod a druh trásněnek z Mohelna. A new subgenus and species of Thysanoptera from Czechoslovakia. *Fol. Entomol.*, 12: 37-41 (in Czech and English).
8. PELIKÁN J. 1950: K poznání Poecilothrips albopictus Uzel. Contribution to the knowledge of Poecilothrips albopictus Uzel. (Thysanoptera corticicola III.). *Fol. Entomol.*, 13: 152-163 (in Czech and English).
9. PELIKÁN J. 1950: K poznání trásněnek Jeseníků II. (To the knowledge of Silesian Thysanoptera). *Přírodověd. Sborn. Ostrav. Kraje*, 11: 344-353 (in Czech, English summary).
10. PELIKÁN J. 1951: O trásněnce karafiátové. (On carnation thrips, Taeniothrips dianthi Priesner). *Fol. Entomol.*, 14: 5-38 (in Czech, English summary).
11. PELIKÁN J. 1951: Nová trásněnka rodu Taeniothrips A. S. A new Taeniothrips A. S. from Czechoslovakia (Thysanoptera). *Fol. Entomol.*, 14: 59-62 (in Czech and English).
12. PELIKÁN J. 1951: Popis primární larvy Cryptothrips nigripes (O. M. Reut.). Description of the first larva of Cryptothrips nigripes (O. M. Reut.). (Thysanoptera corticicola II.). *Sborn. Klubu Přírodověd. v Brně*, 29(1948-1951): 68-71 (in Czech and English).
13. PELIKÁN J. 1951: O korní trásněnce Hoplandrothrips bispinosus Pr. On Hoplandrothrips bispinosus Pr. (Thysanoptera corticicola IV.). *Fol. Entomol.*, 14: 153-158 (in Czech and English).

14. PELIKÁN J. 1951: Další poznámky o našich třásněnkách. (Additional notes on Czechoslovak Thysanoptera). *Fol. Entomol.*, 14: 158-161 (in Czech, English summary).
15. PELIKÁN J. 1952: Přehled třásnokřídlých z Československa. (A list of Czechoslovak Thysanoptera). *Fol. Zool. Entomol.*, 15: 185-195 (in Czech, English summary).
16. PELIKÁN J. 1954: Poznámky o skleníkovém škůdci Chaetanaphothrips orchidii (M.). (Remarks on the orchid thrips Chaetanaphothrips orchidii (M.)). *Fol. Zool. Entomol.*, 17: 3-12 (in Czech, English and Russian summaries).
17. PELIKÁN J. 1954: Nové nálezy třásnokřídlých z ČSR. [New records of Thysanoptera from Czechoslovakia]. *Fol. Zool. Entomol.*, 17: 202 (in Czech).
18. PELIKÁN J. 1955: Oxythrips tatricus n. sp., neznámý druh třásněnky z kosodřeviny. Oxythrips tatricus n. sp., eine unbekannte Thrips-Art der Bergkiefer. *Fol. Zool. Entomol.*, 18: 21-28 (in Czech and German).
19. PELIKÁN J. 1956: Další nový druh rodu Taeniothrips z ČSR. Eine weitere neue Taeniothrips-Art aus der Tschechoslowakei. *Fol. Zool.*, 19: 135-138 (in Czech and German).
20. PELIKÁN J. 1957: Neue Thysanopterenarten aus der Tschechoslowakei – I. *Fol. Zool.*, 20: 52-56.
21. PELIKÁN J. 1958: Neue Thysanopterenarten aus der Tschechoslowakei – II. *Acta Soc. Entomol. Čechoslov.*, 55: 280-288.
22. PELIKÁN J. 1958: Beiträge zur Kenntnis der Thysanopteren Bulgariens I. *Acta Acad. Sci. Čechoslov. Basis Brunensis*, 30: 423-433.
23. PELIKÁN J. 1960: Neue Thysanopterenarten aus der Tschechoslowakei – III. *Acta Soc. Entomol. Čechoslov.*, 57: 112-117.
24. PELIKÁN J. 1960: Eine neue Melanthrips-Art aus Bulgarien (Thysanoptera). *Izv. Zool. Inst. (Sofia)*, 9: 455-460.
25. PELIKÁN J. 1961: New species of Thysanoptera from Czechoslovakia – IV. *Acta Soc. Entomol. Čechoslov.*, 58: 60-70.
26. PELIKÁN J. 1961: Two new species of Oedaleothrips (Thysanoptera) from Asia. *Acta Soc. Entomol. Čechoslov.*, 58: 302-309.
27. PELIKÁN J. 1963: New Thysanoptera from Central Asia. (U.S.S.R.). *Acta Soc. Entomol. Čechoslov.*, 60: 99-113.
28. PELIKÁN J. 1963: A new Haplothrips (Thysanoptera) from China. *Acta Soc. Entomol. Čechoslov.*, 60: 273-276.
29. PELIKÁN J. 1964: Ergebnisse der Albanien-Expedition 1961 des Deutschen Entomologischen Institutes. 21. Beitrag – Thysanoptera. *Beitr. Entomol.*, 14: 251-268.
30. PELIKÁN J. 1964: Five new Thysanoptera from Soviet Central Asia. *Acta Soc. Entomol. Čechoslov.*, 61: 224-237.
31. PELIKÁN J. 1964: The zoological results of Gy. Topál's collectings in South Argentina. 10. Thysanoptera. *Ann. Hist.-natur. Mus. Nat. Hung.*, 56: 267-279.
32. PELIKÁN J. 1965: New species of Thysanoptera from Czechoslovakia – V. *Acta Entomol. Bohemoslov.*, 62: 98-104.
33. PELIKÁN J. 1965: Eine neue Kakothrips-Art aus Israel (Thysanoptera). *Acta Entomol. Bohemoslov.*, 62: 319-322.
34. PELIKÁN J. 1965: Zwei neue paläarktische Haplothrips-Arten (Thysanoptera). *Zool. Anz.*, 175: 182-187.
35. PELIKÁN J. 1965: Ergebnisse der Albanien-Expedition 1961 des Deutschen Entomologischen Institutes, 45. Beitrag – Thysanoptera (Nachtrag zum 21. Beitrag). *Beitr. Entomol.*, 15: 761-762.
36. PELIKÁN J. 1965: Ergebnisse der zoologischen Forschungen von Dr. Z. Kaszab in der Mongolei. 29. Thysanoptera. *Ann. Hist.-natur. Mus. Nat. Hung.*, 57: 229-239.
37. PELIKÁN J. 1967: A new species of Cercothrips Hood from Madagascar (Thysanoptera). *Acta Entomol. Bohemoslov.*, 64: 364-370.
38. PELIKÁN J. 1968: Two new Thysanoptera from Asia with notes on synonymy. *Acta Entomol. Bohemoslov.*, 65: 216-221.
39. PELIKÁN J. 1969: 29th result of the zoological scientific expedition of the National Museum in Prague to Turkey – Thysanoptera. *Acta Entomol. Mus. Nat. Pragae*, 38: 147-149.
40. PELIKÁN J. 1970: On some Thysanoptera collected in Nepal by Prof. Janetschek. *Khumbu Himal* (München), 3: 361-370.
41. PELIKÁN J. 1972: Ergebnisse der zoologischen Forschungen von Dr. Z. Kaszab in der Mongolei – 290. Thysanoptera. *Acta Zool. Acad. Sci. Hung.*, 18: 333-351.
42. PELIKÁN J. 1973: Thysanoptera collected in Transcaucasia, including descriptions of two new species. *Acta Entomol. Bohemoslov.*, 70: 30-44.
43. PELIKÁN J. 1977: Melanthrips hispanicus sp. n., with notes on a related species. *Acta Entomol. Bohemoslov.*, 74: 16-19.

44. PELIKÁN J. 1977: Thysanoptera, pp. 55-59. In: DLABOLA J. (ed.): Enumeratio Insectorum Bohemoslovakiae. Check list tschechoslowakische Insektenfauna. *Acta Faun. Entomol. Mus. Nat. Pragae*, 15 (Suppl. 4): 1-158.
45. PELIKÁN J. 1983: A remarkable new Aeolothrips species from Kyzyl Kum desert (Thysanoptera). *Acta Entomol. Bohemoslov.*, 80: 437-440.
46. PELIKÁN J. 1984: Zur Faunistik der Thysanopteren Mitteleuropas, pp. 295-297. In: KASZAB Z. (ed.): *Verhandlungen des zehnten Internationalen Symposiums über Entomofaunistik Mitteleuropas (SIEEC). 15.-20. August 1983, Budapest*. Múzsák Közművelődési Kiadó, Budapest, XXVIII + 420 pp.
47. PELIKÁN J. 1984: Thysanopteren aus der Mongolei, III. *Ann. Hist.-natur. Mus. Nat. Hung.*, 76: 109-128.
48. PELIKÁN J. 1985: Thysanopteren aus der Mongolei, IV. *Ann. Hist.-natur. Mus. Nat. Hung.*, 77: 127-144.
49. PELIKÁN J. 1987: Zoogeographical analysis of Mongolian Thysanoptera, pp. 496-499. In: HOLMAN J., PELIKÁN J., DIXON A. F. G. & WEISMANN L. (eds.): *Population structure, genetics and taxonomy of aphids and Thysanoptera. Proceedings of international symposia, held at Smolenice, Czechoslovakia, September 9-14, 1985*. SPB Academic Publishing, The Hague, xiv + 542 pp.
50. PELIKÁN J. 1988: Records, notes and list of Thysanoptera from Algeria. *Acta Entomol. Bohemoslov.*, 85: 21-27.
51. PELIKÁN J. 1988: A new Irano-Turkmenian species of Bregmatothrips Hood, 1912 (Thysanoptera). *Acta Entomol. Bohemoslov.*, 85: 464-468.
52. PELIKÁN J. 1989: Two new species of Thysanoptera from Mongolia. *Acta Entomol. Bohemoslov.*, 86: 121-128.
53. PELIKÁN J. 1989: Nově importovaný škůdce skleníkových rostlin, třásněnka západní, *Frankliniella occidentalis* (Pergande, 1895). (A new imported pest of greenhouse plants, the western flower thrips, *Frankliniella occidentalis* (Pergande, 1895)). *Ochrana Rostlin*, 25: 271-278 (in Czech; English, Russian and German summaries).
54. PELIKÁN J. 1990: New species of Thysanoptera from Gobi Altai Mountains. *Mitt. Zool. Mus. Berlin*, 66: 41-49.
55. PELIKÁN J. 1990: Faunistic records from Czechoslovakia. Thysanoptera. *Acta Entomol. Bohemoslov.*, 87: 232-234.
56. PELIKÁN J. 1990: Butting in phlaeothripid larvae (Thysanoptera), pp. 51-55. In: ZAWIRSKA I., GRUSZKA A. & KISMANOWSKA Z. (eds.): *Proceedings of the Third International Symposium on Thysanoptera. Held at Kazimierz Dolny in Poland June 11-16, 1990*. Warsaw Agricultural University Press, Warsaw, 136 pp.
57. PELIKÁN J. 1991: Faunistic records from Czechoslovakia. Thysanoptera. *Acta Entomol. Bohemoslov.*, 88: 11-12.
58. PELIKÁN J. 1991: Truběnka fikusová (Gynaikothrips ficorum Marchal, 1908) ve sklenicích v Československu. (The Cuban-laurel thrips (Gynaikothrips ficorum Marchal, 1908), in greenhouses in Czechoslovakia). *Ochrana Rostlin*, 27: 287-291 (in Czech, English summary).
59. PELIKÁN J. 1992: Faunistic records from Czechoslovakia. Thysanoptera. *Acta Entomol. Bohemoslov.*, 89: 168.
60. PELIKÁN J. 1993: A new species of Lygothrips Ananthakrishnan (Thysanoptera, Tubulifera) from Madagascar. *Zoology (Journal of Pure and Applied Zoology)* (New Delhi), 4: 317-324.
61. PELIKÁN J. & SCHLIEPHAKE G. 1994: Eine neue bemerkenswerte Apterygothrips-Art aus Mitteleuropa (Thysanoptera: Phlaeothripidae). *Entomol. Zeitschr.*, 104: 181-185.
62. PELIKÁN J. 1994: Osmeterial glands in Megathrips-like males (Thysanoptera: Phlaeothripidae). *Courier Forschungsinstitut Senckenberg*, 178: 97-100.
63. PELIKÁN J. 1995: A new Mongolian species of the genus Apterygothrips (Thysanoptera: Phlaeothripidae). *Eur. J. Entomol.*, 92: 443-447.
64. PELIKÁN J. 1995: Thysanoptera, pp. 137-146. In: ROZKOŠNÝ R. & VAŇHARA J. (eds.): *Terrestrial Invertebrates of the Pálava Biosphere Reserve of UNESCO, I. Fol. Fac. Sci. Natur. Univ. Masarykianae Brunensis, Biologia*, 92: 1-208.
65. PELIKÁN J. 1996: Vertical distribution of alpine Thysanoptera. *Fol. Entomol. Hung.*, 57 (Suppl.): 121-125.
66. PELIKÁN J. 1998: Třásněnka Thrips palmi Karny, 1925 (Thysanoptera: Thripidae) ohrožuje evropské skleníky. (Thrips palmi Karny, 1925 (Thysanoptera) threatens European glasshouse crops). *Plant Protect. Sci.*, 34: 39-42 (in Czech, English abstr.).
67. PELIKÁN J. 2000: A new Eacanthothrips Bagnall, 1909 from China (Thysanoptera, Phlaeothripidae). *Acta Mus. Morav., Sci. Biol.*, 85: 297-300.
68. PELIKÁN J. 2001: Another pugnacious thrips, Tragothrips kubani gen. nov. and sp. nov., from Laos (Thysanoptera, Phlaeothripidae). *Acta Mus. Morav., Sci. Biol.*, 86: 171-175.
69. FEDOR P. J., PELIKÁN J., CYPRICH D. & KRUMPÁL M. 2001: Strapky (Thysanoptera) v hníздach vtákov a cicavcov NPR Jurský Šúr. (Thrips (Thysanoptera) in the nests of birds and mammals of the NPR Jurský Šúr). *Folia Faun. Slov.*, 6: 69-73 (in Slovak, English abstr.).

70. PELIKÁN J., FEDOR P., KRUMPÁL M. & CYPRIK D. 2002: Thrips (Thysanoptera) in nests of birds and mammals in Slovakia. *Ekológia*, 21: 275-282.
71. PELIKÁN J. 2002: A new Ascirtothrips Priesner, 1964 from Central Asia (Thysanoptera, Thripidae). *Acta Mus. Morav., Sci. Biol.*, 87: 71-73.
72. PELIKÁN J. 2003: A remarkable Macrophthalmothrips Karny, 1922 from Laos (Thysanoptera, Phlaeothripidae). *Acta Mus. Morav., Sci. Biol.*, 88: 1-4.
73. PELIKÁN J. 2004: Tumidothrips spiniceps gen. et sp. nov., a new thrips from Laos (Thysanoptera, Phlaeothripidae, Idolothripinae). *Acta Mus. Morav., Sci. Biol.*, 89: 19-23.

Knihy, kapitoly knih – Books, book chapters

1. PELIKÁN J. 1954: Thysanoptera – Trásnokřídli, pp. 191-193. In: KRATOCHVÍL J. & BARTOŠ E. (eds.): *Soustava a jména živočichů*. [System and names of animals]. ČSAV, Praha, 544 pp (in Czech).
2. PELIKÁN J. 1954: Thysanoptera, pp. 96-101. In: HRBÁČEK J. (ed.): *Jak a proč sbírat hmyz*. [How and why to collect insects]. ČSAV, Praha, 214 pp (in Czech).
3. PELIKÁN J. 1956: Řád Thysanoptera – Trásnokřídli, pp. 55-99. In: MILLER F. (ed.): *Zemědělská entomologie*. [Agricultural entomology]. ČSAV, Praha, 1056 pp (in Czech).
4. PELIKÁN J. 1957: Řád Trásnokřídli – Thysanoptera, pp. 9-34. In: KRATOCHVÍL J. (ed.): *Klíč zvířeny ČSR – II*. [Key on animals of Czechoslovakia – II]. ČSAV, Praha, 746 pp (in Czech).
5. PELIKÁN J. 1960: Trásnokřídli, Thysanoptera, p. 2201. In: *Naučný slovník lesnický*. [Encyclopaedia of forestry]. SZN, Praha, 2340 pp (in Czech).
6. PELIKÁN J. 1968: Thysanoptera – Trásnokřídli, pp. 90-94. In: SKUHRAVÝ V. (ed.): *Metody chovu hmyzu*. [Methods of rearing insects]. ČSAV, Praha, 286 pp (in Czech).
7. PELIKÁN J. 1969: Trásnokřídli – Thysanoptera, pp. 133-137. In: NOVÁK K. (ed.): *Metody sběru a preparace hmyzu*. [Methods of collecting and preparing of insects]. Academia, Praha, 281 pp (in Czech).
8. ZLATNÍK A., PELIKÁN J. & STOLINA M. 1973: *Základy ekologie*. [Fundamentals of ecology]. SZN, Praha, 281 pp (in Czech).
9. PELIKÁN J. 1978: Současné tendence studia ekosystémů [Contemporary trends in ecosystem studies], pp. 7-14. In: KRÍSTEK J. (ed.): *Ekologické základy ochrany lesů*. [Ecological grounds of forest protection]. VŠZ, Brno, 158 pp (in Czech).
10. LOSOS B., GULÍČKA J., LELLÁK J. & PELIKÁN J. 1984: *Ekologie živočichů*. [Ecology of animals]. SNP, Praha, 316 pp (in Czech).
11. RYCHNOVSKÁ M., BALÁTOVÁ E., ÚLEHLOVÁ B. & PELIKÁN J. 1985: *Ekologie lučních porostů*. [Ecology of grassland ecosystems]. Academia, Praha, 291 pp (in Czech).

Studentská skripta – Lecture notes

1. PELIKÁN J. 1992: Metody výzkumu populace živočichů. [Methods of investigating of animal population], pp. 139-171. In: LOSOS B. (ed.): *Cvičení z ekologie živočichů*. [Training in animal ecology]. Masarykova Univerzita, Brno, 229 pp (in Czech).
2. PELIKÁN J. 1993: Přehled obecné ekologie. [Survey of general ecology]. Veterinární a farmaceutická univerzita, Brno, 153 pp (in Czech).
3. PELIKÁN J. 1994: Sekundární produktivita, konzumenti [Secondary productivity, consumers], pp. 75-100. In: KLIMO E. (ed.): *Lesnická ekologie*. [Forestry ecology]. Vysoká škola zemědělská, Brno, 167 pp (in Czech).

Krátké články – Short articles

1. POVOLNÝ D. & PELIKÁN J. 1950: Ke stavu zoologického výzkumu Jeseníků. [On zoological research of Jeseníky Mts.]. *Vlastivěd. Věstn. Morav.* (Brno), 5: 35-42 (in Czech).
2. PELIKÁN J. 1951: Současný stav výzkumu slezské fauny. [On contemporary situation in research of Silesian fauna]. *Přírodověd. Sborn. Ostrav. Kraje*, 12: 334-343 (in Czech).
3. PELIKÁN J. & ŘEZÁČ M. 1953: Laboratorní zkoušení účinnosti přípravků obsahujících DDT na chrousty. [Laboratory testing of DDT insecticides on Melolontha vulgaris]. *Fol. Zool. Entomol.*, 16: 107-110 (in Czech, Russian summary).

4. PELIKÁN J. & POVOLNÝ D. 1954: Ke stavu československé použité entomologie. [On Czechoslovak applied entomology]. *Fol. Zool. Entomol.*, 17: 81-82 (in Czech).
5. PELIKÁN J. 1960: XV. mezinárodní zoologický kongres v Londýně. [XVth International Zoological Congress in London]. *Fol. Zool.*, 9: 94-96 (in Czech).
6. PELIKÁN J. 1964: XVI. mezinárodní zoologický kongres ve Washingtonu. [XVIth Internat. Zoological Congress in Washington]. *Fol. Zool.*, 13: 92-93 (in Czech).
7. PELIKÁN J. 1973: O významu a přínosu ekologických věd. [On the importance and contribution of ecological sciences]. *Biol. Listy*, 38: 300-301 (in Czech).
8. PELIKÁN J. 1974: Návaznost ekologických výzkumů zoologů v ekosystémovém pojetí. (The junction of ecological research of zoologists in ecosystem studies). *Zprávy Čs. Zool. Společ.*, 4-6: 9-18 (in Czech, English summary).
9. PELIKÁN J. 1975: K výuce ekologie na vysokých školách. [On the teaching of ecology at universities]. *Biologie*, 30: 867-870 (in Czech).
10. PELIKÁN J. 1976: Životní jubileum ing. dr. Radoslava Obrtela, CSc. [Birthday celebrations for Radoslav Obrtel]. *Vertebrat. Zprávy*, 1975-1976: 49-50 (in Czech).
11. PELIKÁN J. 1978: Ekologie očima dneška. [Ecology through the prism of today]. *Scripta Medica Fac. Med. Univ. Purkynianae Brunensis*, 51: 508-509 (in Czech).
12. PELIKÁN J. 1979: Výzkumy československých biologů v Severní Africe. [Investigations of Czechoslovak biologists in North Africa], pp. 61-78. In: STRAŠKRABA M. (ed.): *Výsledky a perspektivy biologického výzkumu tropických a subtropických zemí. Sborník referátů ze sympozia pořádaného sekci pro biologické vědy Komise presidia ČSAV pro komplexní výzkum rozvojových zemí v Liblicích ve dnech 14.-16.3.1979.* [Results and perspectives of biological research in tropical and subtropical areas. Book of abstracts from the symposium hold by the Section for biological sciences of the Commission of the Presidium CSAS for complex research of developing countries, Liblice, March 14-16, 1979]. *Čs. Společ. Parazitol.*, 208 pp (in Czech).
13. PELIKÁN J. 1988: Životní jubileum prof. RNDr. Zdeňka Veselovského, DrSc. [Birthday celebrations for Zdeněk Veselovský]. *Živa*, 74: 141 (in Czech).
14. PELIKÁN J. 1995: Professor Dr. Ing. Dalibor Povolný, DrSc., 70 years old. K sedmdesátinám prof. Dr. Ing. Dalibora Povolného, DrSc. *Klapalekiana*, 31: 161-176 (in English and Czech).

Popularizační články – Popularizing articles

1. PELIKÁN J. 1949: Úvahy o našich trásněnkách. [Considerations on our Thysanoptera]. *Příroda*, 42: 6-10 (in Czech).
2. PELIKÁN J. 1950: Z biologie korních trásněnek. [On the biology of bark Thysanoptera]. *Příroda*, 43: 134-136 (in Czech).
3. PELIKÁN J. 1979: Zkušenosti s vědeckými vývěskami na kongresech. [Experience with posters on congresses]. *Živa*, 65: 157 (in Czech).
4. PELIKÁN J. 1987: Ke strategii ochrany genofondu živočichů. [On the strategy of preserving the gene pool of the animal kingdom]. *Živa*, 73: 140-142 (in Czech).
5. PELIKÁN J. 1989: Nejnovější hmyzí vetřelec – trásněnka západní. [A new intruder – the Occidental flower thrips]. *Živa*, 75: 267-268 (in Czech).

Recenze knih – Book reviews

1. PELIKÁN J. 1961: NOVÁK V. J. A.: Insektenhormone. ČSAV, Praha, 1960, 366 pp. *Fol. Zool.*, 10: 286.
2. PELIKÁN J. 1971: PETRUSEWICZ K. & MACFADYEN A.: Productivity of terrestrial Animals. IBP Handbook No. 13. Blackwell Scientific Publications, Oxford and Edinburgh, 1970, 186 pp. *Fol. Zool.*, 20: 84.
3. PELIKÁN J. 1972: WADSWORTH R. M. (ed.): The measurements of environmental factors in terrestrial ecology. Blackwell Scientific Publications, Oxford, 1968, *Fol. Zool.*, 21:22.
4. PELIKÁN J. 1975: W. B. CLAPHAM, Jr.: Natural Ecosystem. The Macmillan C., New York - London, 1973, 248 pp. *Fol. Zool.*, 24: 174.
5. PELIKÁN J. 1978: CHRISTIANSEN F. B. & FENCHEL T. M.: Theories of populations in biological communities. Springer Verlag, Berlin – Heidelberg – New York, 144 pp. *Fol. Zool.*, 27: 156.
6. PELIKÁN J. 1979: REMMERT H.: Ökologie. Springer Verlag, Berlin – Heidelberg – New York, 1978, 269 pp. *Fol. Zool.*, 28: 207-208.
7. PELIKÁN J. 1980: DANIEL M. & KALVODA J.: Himálaj. Academia, Praha, 1978, 200 pp. *Živa*, 65: 200.

8. PELIKÁN J. 1981: LOUTIT M. V. & MILES J. A. R. (eds.): Microbial Ecology. Springer Verlag, Berlin – Heidelberg – New York, 1978, 452 pp. *Fol. Zool.*, 30: 361-362.
9. PELIKÁN J. 1982: MATTSON W. J. (ed.): The role of Arthropods in forest ecosystems. Springer Verlag, Berlin – Heidelberg – New York, 1977, 104 pp. *Fol. Zool.*, 31: 73-74.
10. PELIKÁN J. 1982: HEAL O. W. & PERKINS D. F. (eds.): Production ecology of British moors and montane grassland. Springer Verlag, Berlin – Heidelberg – New York, 1978, 426 pp. *Fol. Zool.*, 31: 138.
11. PELIKÁN J. 1983: CRAWFORD C. S.: Biology of desert invertebrates. Springer Verlag, Berlin – Heidelberg – New York, 1981, 314 pp. *Fol. Zool.*, 32: 93-94.
12. PELIKÁN J. 1984: MOSSAKOWSKI D. & ROTH G.: Environmental adaptation and evolution. G. Fisher Verlag, Stuttgart – New York, 1982, 302 pp. *Fol. Zool.*, 33: 181.
13. PELIKÁN J. 1984: LIDICKER Jr., W. Z. & CALDWELL R. L. (eds.): Dispersal and migration. Hutchinson Ross Publ. Co., Stroudsburg Penn., 1982, 311 pp. *Fol. Zool.*, 33: 248.
14. PELIKÁN J. 1984: MAHUNKA S. (ed.): The fauna of the Hortobágy National Park - II. Akademischer Verlag, Budapest, 1983, 489 pp. *Fol. Zool.*, 33: 326.
15. PELIKÁN J. 1985: KRUGER F. J., MITCHELL D. T. & JARVIS J. U. M. (eds.): Mediterranean-type ecosystems. The role of nutrients. Springer Verlag, Berlin – Heidelberg – New York – Tokyo, 1983, 552 pp. *Fol. Zool.*, 34: 88.
16. PELIKÁN J. 1986: MATTHES D.: Tiersymbiosen und ähnliche Formen der Vergesellschaftung. G. Fisher Verlag, Stuttgart – New York, 1978, 241 pp. *Fol. Zool.*, 35: 346.
17. PELIKÁN J. 1987: LAŠTŮVKA Z.: Koalice a kompetice vyšších rostlin. Academia, Praha, 1986, 206 pp. *Živa*, 70: 200.
18. PELIKÁN J. 1989: STUGREN B.: Grundlagen der allgemeinen Ökologie. G. Fisher Verlag, Jena, 1986, 356 pp. *Fol. Zool.*, 38: 68.
19. PELIKÁN J. 1990: JOHANSEN R. M.: El genero Elaphrothrips Buffa, 1909 (Thysanoptera, Phlaeothripidae) en el continente Americano. Monografías del Instituto de Biología, Universidad Nacional Autónoma de México, No. 1., 1982, 267 pp. *Acta Entomol Bohemoslov.*, 87: 75.
20. PELIKÁN J. 1990: JOHANSEN R. M.: El genero Leptothrips Hood, 1909 (Thysanoptera, Phlaeothripidae) en el continente Americano. Monografías del Instituto de Biología, Universidad Nacional Autónoma de México, No. 3., 1987, 247 pp. *Acta Entomol Bohemoslov.*, 87: 478.
21. PELIKÁN J. 1990: HOWELL P., LOCK M. & COBB S.: The Jonglei Canal. Cambridge University Press, Cambridge – Sydney, 1988, 537 pp. *Fol. Zool.*, 39: 287.
22. PELIKÁN J. 1990: Studia Oecologica – 2. Institute of Industrial Landscape Ecology (Czechoslovak Academy of Sciences), Ostrava, 1990. *Fol. Zool.*, 39: 340.
23. PELIKÁN J. 1991: DYKÝJOVÁ D. (ed.): Metody studia ekosystémů. Academia, Praha, 1989, 690 pp. *Živa*, 77: 113 (in Czech).
24. PELIKÁN J. 1999: MOUND L. A. & KIBBY G.: Thysanoptera. An identification guide. 2nd ed., CAB International, Wallingford, New York, 1998, 70 pp. *Eur. J. Entomol.*, 96: 76.
25. PELIKÁN J. 2000: SKUHRAVÝ V. & SKUHRAVÁ M.: Bejlomorky lesních stromů a keřů. Matices lesnická, 1998, 174 pp. *Plant Protect. Sci.*, 32: 72 (in Czech).

Jaroslav Pelikán was born on 22 April 1926 in a small southern Moravian town of Ivančice. Since his childhood he has been fascinated by Nature and, thanks mainly to his mother, he was able to follow this interest. He met many well-known entomologists at the secondary school in Brno. His future scientific orientation was influenced there by scientists such as K. Šulc, Š. Soudek and F. Gregor senior, and his early interest in thrips was ignited by J. Kratochvíl. Thanks to a broad scientific knowledge and lecturing skills, Jaroslav Pelikán began to teach already during his studies at the University of Agriculture. He also became a contractual assistant at the newly founded Institute of Applied Entomology, where he was supervised by František Miller. He also gave occasional lectures at the Institute of Zoology. During his studies he published 10 studies on the Thysanoptera. He graduated in 1949 and in the same year passed the doctoral degree. Professor Kratochvíl, who founded a vertebrate research laboratory in 1953, offered him a position in which Jaroslav Pelikán met new colleagues and

made new friends. He settled into the new job very quickly, publishing his first work on the bionomy of small mammals in the same year.

Although he soon became a reputable theriologist, he continued research on his favourite thrips. In 1952 he published the first list of Czechoslovak species and in 1955 he described his first new species, *Oxythrips tatricus*. It has been followed by descriptions of more than 80 species and two genera from various parts of the world over the coming years. His latest taxonomic paper on a new species and genus from Laos, *Tumidothrips spiniceps*, appeared in 2004. Altogether he has published 75 papers on Thysanoptera, including taxonomic, faunistic, ecological and applied studies. Genus *Pelikanothrips* Bhatti, 1978, five species of thrips (*Aeolothrips pelikani* Titschack, 1964, *Thrips pelikani* Schliephake, 1964, *Xylopllothrips pelikani* Bournier et Bournier, 1986, *Melanthrips pelikani* Jenser, 1993 and *Odontothrips pelikani* zur Strassen, 1996), the cicadellid *Psammotettix pelikani* Dlabola, 1965, and some other species were named in his honour.

His theriological research, encompassing some 90 publications, will probably be mentioned in detail elsewhere. Along with research on mammal populations, he soon became interested in ecology as a whole and helped to establish the discipline in the Czech Republic. Simultaneous ecological studies of mammals, thrips and other systems enabled him to understand and reveal general rules. He co-authored or translated several textbooks on ecology, including the seminal work by Odum. He was also involved in the International Biological Program, having focused mainly on small mammals in reed swamp and meadow biotopes.

On behalf of all entomologists, theriologists, ecologists, nature lovers and all his friends, we wish Jaroslav Pelikán good health, good mood and many new thrips.

Zdeněk Laštůvka & Jan Bezděk